



המשכן לבוררות
ופתרון
סכסוכים

כללי הבוררות

www.cadr.co.il

תוכן עניינים

פרק א'	הגדרות	עמ' 1
פרק ב'	פתיחת הליך בוררות	עמ' 1-2
	מינוי הבורר	
פרק ג'	החלפת בורר	עמ' 2
פרק ד'	כתבי טענות	עמ' 2-3
	טענות בדבר סמכות הבורר	
פרק ה'	דיון מהיר	עמ' 3
פרק ו'	נושאים דיוניים נוספים	עמ' 3
פרק ז'	ניהול הליך הבוררות	עמ' 4-6
	סדרי דין	
	ראיות	
	הדין המהותי	
	היועדות חזותית	
	מועדים	
	סעדים זמניים	
פרק ח'	ערעור	עמ' 6-7
פרק ט'	מועדים	עמ' 7
פרק י'	שכר הבוררות והוצאות	עמ' 7-8
	המצאה והוראות כלליות	

א. הגדרות

הערה: הכללים מנוסחים בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד וכל הנאמר בהם מיועד לשני המינים כאחד.

1. "בורר" - מי שימונה לתפקיד, בין בהסכמת הצדדים, בין על ידי בית משפט או בית דין או על ידי צד שלישי אחר שהצדדים הסמיכוהו לקבוע את זהות הבורר, ובין על ידי נשיא המשכן.
2. "דיון מהיר" - בוררות שתתנהל בהליך מקוצר, כמותווה בכללים המנויים בפרק ה' להלן.
3. "הדין המהותי" - הדין החל במדינת ישראל, אלא אם כן הסכימו הצדדים בהסכם ביניהם, מושא הדין בבוררות, במפורש ובכתב על תחולתו של דין מהותי אחר.
4. "החוק" - חוק הבוררות, התשכ"ח-1968, כפי שיהיה בתוקף מעת לעת (לרבות כל תוספת לחוק האמור, ובלבד שהיא חלה על הבוררות הנדונה) או חוק שיחליף אותו, אם יהיה כזה.
5. "החלטה" - פסק בוררות, פסק בוררות חלקי וכל החלטה אחרת של הבורר.
6. "המצאה" - כמפורט בכללים אלה להלן.
7. "המשכן" - המשכן לבוררות ופתרון סכסוכים בע"מ.
8. "התקנות" - תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 כפי שתהיינה בתוקף בכל עת רלוונטית.
9. "ימים" - ימים קלנדריים, אלא אם כן קבע הבורר אחרת בהחלטה או בפרוטוקול.
10. "ערעור" - ערעור על פסק בוררות בהתאם לחוק, שיוגש לערכאת הערעור של המשכן בהתאם לכללים אלה, ובתנאי שהסכם הבוררות כלל הוראה מראש ובכתב בדבר ערעור כאמור.
11. "עלות הבוררות" - לרבות הוצאות.
12. "פסק בוררות" - פסק שניתן על ידי הבורר, לרבות פסק בוררות בהליך ערעור, אם הוגש כזה.
13. "תביעה" - תובענה אשר תוגש למשכן בהתאם להסכם בוררות על ידי צד לסכסוך, או שתועבר על ידי בית משפט או בית דין לדיון במשכן או כל גוף ממנה אחר.
14. בקשה - לרבות בקשה לסעדים זמניים.

ב. פתיחת הליך בוררות ומינוי הבורר

15. הליך בוררות ייפתח באחת הדרכים האלה:

- 15.1. בהסכמה מראש בין הצדדים לפיה הבוררות תתנהל במשכן על דרך של הגשת כתב תביעה שאליו יצורף כנספח המסמך המעגן את ההסכמה על קיום הבוררות במשכן.
- 15.2. במקרה שבו הוסכם על קיום הליך בוררות לאחר פתיחת הליכים משפטיים, יועברו כל כתבי הטענות שהוחלפו בין הצדדים עד לאותו שלב, בצירוף המסמך המעגן את ההסכמה לקיום הליך הבוררות.
- 15.3. במקרה שבו פותח צד להסכם בוררות בהליך של בוררות בדיון מהיר כהגדרתו לעיל, יחולו על פתיחת הבוררות הכללים הדנים ב"דיון מהיר" להלן.
16. הסכימו הצדדים מראש על זהות הבורר בהליך הבוררות המבוקש, או על כך שהבורר ייבחר על ידי המשכן מתוך רשימת הבוררים הפועלים במשכן; או שבית משפט, בית דין או צד שלישי שהצדדים הסמיכו לשם קביעת זהות הבורר קבע שהבורר ייבחר על ידי המשכן מרשימת הבוררים של המשכן - יודיע על כך הצד הפונה למשכן בגדר הפנייה לקיום הבוררות ויצרף את המסמכים הרלוונטיים.

- 17.** לא הסכימו הצדדים על זהות הבורר, יציע המשכן לצדדים לפחות שלושה בוררים אפשריים לקיום ההליך. הסכימו הצדדים על מותב בוררים אך לא על זהותם, יציע המשכן לפחות שלושה בוררים אפשריים. לא הסכימו הצדדים למינוי בורר מהבוררים שהוצעו על ידי המשכן (או על כל חברי המותב, לפי העניין) – ימנה המשכן בתוך 14 ימים מיום הפנייה הראשונה בורר (או מותב בוררים, לפי העניין) על פי שיקול דעתו. המשכן יעניק משקל רב, ככל הניתן, למהות הסכסוך, להיקפו, למומחיות הנדרשת לניהולו ושיקול כל נתון אחר שייחשב בעיניו כרלוונטי.
- 18.** נקבע מותב בן שלושה בוררים או יותר לכהן כערכאת ערעור – יהיה הבורר הבכיר מבין הבוררים יו"ר ההרכב והוא רשאי ליתן החלטות בעניינים אדמיניסטרטיביים גם בלא חברי ההרכב האחרים.
- 18.1** בהעדר הסכמה אחרת של הצדדים, ייבחר הבורר הבכיר במותב כמפורט להלן: היה ובין חברי ההרכב נמנה שופט בדימוס, יהיה השופט יו"ר ההרכב, ואם מנה ההרכב כמה שופטים בדימוס – הבכיר שבהם לפי תפקידו האחרון במהלך כהונתו השיפוטית.
- 18.2** כלל ההרכב שני שופטים בדימוס או יותר שהיו באותה דרגת בכירות בתפקידם השיפוטי האחרון, יהיה הוותיק שבהם יו"ר ההרכב.
- 18.3** לא נכלל בהרכב שופט בדימוס, יהיה הוותיק מבין הבוררים יו"ר ההרכב.
- 19.** בורר שימונה לדון בסכסוך יודיע, בתוך 7 ימים מקבלת ההודעה על המינוי, אם הוא מקבל על עצמו את המינוי אם לא. אם הודיע בשלילה, יפעלו הצדדים בסיוע המשכן בהתאם לכללים אלה בהתאמה למינוי בורר חלופי. בהעדר הסכמת הצדדים ולא הסכמת הבורר החלופי, ימנה המשכן בורר אחר בתוך 7 ימים ממועד דחיית המינוי על ידי הבורר החלופי.

ג. החלפת הבורר

- 20.** מצא המשכן בכל שלב משלבי הבוררות, בין על פי פניית צד מהצדדים, הודעת הבורר ובין בדרך אחרת, כי נבצר מהבורר מלהמשיך ולמלא את תפקידו, מכל סיבה שהיא, וכן כאשר הודיע הבורר כי הוא מתפטר מהמשך ניהול הבוררות, ימנה המשכן בורר חלופי תחתיו סמוך ככל האפשר לאחר היוודע דבר הנבצרות או ההתפטרות.
- 21.** מינוי בורר חלופי ייעשה במתכונת הנקובה בכללים אלה לענין מינוי בורר.
- 22.** לאחר מינוי בורר חלופי תימשך הבוררות מן השלב שאליו הגיע הדין בפני הבורר הקודם. הבורר החלופי רשאי להחליט על שמיעת הבוררות מחדש, כולה או בחלקה, לאחר שנתן אפשרות סבירה לכל הצדדים לטעון את טענותיהם לענין זה ומטעמים שיירשמו.

ד. כתבי טענות וטענות בדבר סמכות הבורר

- 23.** בכל כתב טענות ובקשה שיוגשו למשכן יצוינו פרטי התיק, שמות בעלי הדין וכתובותיהם, פרטי באי כוחם, וכן מען להמצאת כתבי בי-דין, לרבות מספרי טלפון, פקס ודואר אלקטרוני.
- 24.** כל כתב טענות ובקשה שיוגשו למשכן יומצאו על ידי המגיש במקביל לכל הצדדים האחרים.
- 25.** כל כתב טענות ובקשה יוגש למשכן במספר עותקים קשיחים כמספר חברי המותב. במקביל, ימציא המגיש המצאה אלקטרונית של כתב הטענות או הבקשה באמצעות דואר אלקטרוני לשאר הצדדים ולמזכירות המשכן.
- 26.** ככל שלא הוגש לבית המשפט כתב תביעה, כתב הגנה (לרבות כתב תביעה שכנגד) וכתב תשובה (לרבות כתב הגנה שכנגד) – יוגשו אלה באופן ובמועדים שייקבעו על ידי הבורר בהתאם להסכם הבוררות, ובהעדר הוראה בנדון בהסכם הבוררות – בהתאם להחלטת הבורר. אם לא הורה הבורר אחרת, יחולו על המועדים להגשת כתבי הטענות המועדים הקבועים בתקנות סדר הדין האזרחי. במקרה כזה, המועד להגשת כתב התביעה הוא 30 ימים מיום מינוי הבורר.

הוגשו כתבי טענות לבית המשפט בטרם הועבר הסכסוך לבוררות, ישמשו אלה גם לצורך הליך הבוררות. ביקש צד מהצדדים להעלות טענה בדבר סמכות הבורר, לא יהא בכך כדי לגרוע מהחובה להגיש כתבי טענות בהתאם לפרק זה. במועדים שנקבעו ומהחובה לקיים כל החלטה שנתן הבורר. הטוען לחוסר סמכותו של הבורר יגיש בקשה מתאימה בכתב במתכונת ובמועדים האמורים בפרק ו' להלן, אלא אם כן הורה הבורר אחרת. בקשה כאמור תידון בישיבה המקדמית או במועד שהבשילה להכרעה, לפי המוקדם.

ה. דיון מהיר

- 27.** עם פתיחתו של הליך הבוררות או בכל שלב משלבי הדיון ובאישורו המוקדם של הבורר רשאים הצדדים להסכים על העברת הליך הבוררות להליך של דיון מהיר שבו תסתיים הבוררות בתוך תקופה שלא תעלה על 60 יום מיום הישיבה המקדמית הראשונה או מיום הודעת הצדדים כי הסכימו להעביר את הבוררות לדיון מהיר, לפי המקרה.
- 28.** הסכמה לקיום הליך בוררות בהליך דיון מהיר כאמור תיעשה בכתב ותיחתם על ידי הצדדים.
- 29.** הסכימו הצדדים להעביר את ההליך להליך של דיון מהיר, יקבע הבורר בהתאם לשלב שבו יימצא ההליך - בהתייעצות עם הצדדים ובהחלטה בכתב - את סדרי הדיון מאותה נקודת זמן ואילך, באופן רציף ומהיר ככל הניתן.

ו. נושאים דיוניים נוספים

- 30.** בתחילת הבוררות יקבע המשכן מועד לישיבה מקדמית במעמד הצדדים לפני הבורר שמונה לשמיעת הבוררות. מועד הישיבה המקדמית יהיה לא יאוחר מ-45 ימים מהמועד שבו הוגש כתב הטענות האחרון אלא אם הסכימו הצדדים אחרת. אם יהא בכך צורך, יקצוב הבורר את המועדים להגשת כל כתבי הטענות שטרם הוגשו, וזאת לפני קביעת מועד הישיבה המקדמית או בד בבד עם קביעת המועד; אולם רשאי הבורר להורות על קיום ישיבה מקדמית לפני הגשת כתבי הטענות, כולם או מקצתם, ובלבד שבמקרה כזה תתקיים ישיבה מקדמית נוספת לאחר השלמת הגשתם של כתבי הטענות.
- 31.** במעמד הישיבה המקדמית או בהחלטה נפרדת שתיתן לא יאוחר מעשרה ימים ממועד הגשת כתב הטענות האחרון, יקבע הבורר את לוחות הזמנים בקשר לכל פניה הקשורה להליך גילוי מסמכים, פרטים נוספים, שאלונים וכל בקשה מקדמית אחרת (הליך מקדמי) לרבות מועדי התשובות לפניות כאמור.
- 32.** נתגלעה מחלוקת בין הצדדים בדבר הליך מקדמי, תוגש בקשה מתאימה לבורר עד 14 ימים לפני מועד הישיבה המקדמית הקרובה לאותו מועד, עם עותק שיועבר ישירות לצד שכנגד, שיגב עליה עד 7 ימים לפני מועד הדיון, והיא תידון בישיבה המקדמית.
- 33.** לאחר החלטה בכל הבקשות המקדמיות, ככל שתהיינה, יקבע הבורר את סדר שמיעת הבוררות. הבורר רשאי להורות על הגשת עדויות ראשיות בתצהירים תוך לא יותר מ-60 ימים ממועד מתן ההוראה, על ידי כל הצדדים. הודיע צד כי אין באפשרותו להגיש תצהיר של עד מסוים, יזמן העד לעדות בעל פה. הוגש תצהיר מטעם עד, יתייצב המצהיר לחקירה על תצהירו במועד שמיעת הראיות שיקבע הבורר, ואם לא יעשה כן - לא יהיה תצהירו ראייה בהליך. הוראה זו תקפה גם למקרה של חוות דעת מומחה שהוגשה כראיה מטעם מי מבעלי הדין.
- 34.** נתגלעה בין הצדדים מחלוקת בשאלה שבמומחיות רשאי הבורר להורות, בכל שלב משלבי הבוררות, על מינוי מומחה מטעמו, ובלבד שנתן לצדדים הזדמנות נאותה לטעון לעניין זה לפני כן. הצדדים יישאו בעלות שכרו של המומחה מטעם הבורר. החלטה בדבר מינוי מומחה כאמור יכול שתיתן בין שהגיש מי מהצדדים חוות דעת מטעמו ובין שלא. מונה מומחה בידי הבורר, יקצוב הבורר בהחלטת המינוי את המועד להגשת חוות דעתו ויקבע או יאשר, לפי המקרה, את שכרו כולל קביעת הצד או הצדדים החייבים בתשלום השכר למומחה.
- 35.** בישיבה המקדמית רשאי הבורר לברר עם הצדדים את הפלוגתאות הצריכות לעניין, ותהיינה לבורר כל הסמכויות המסורות לבית משפט בקדם-משפט לפי תקנות סדר הדין האזרחי. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, רשאי הבורר גם לנסות ולקדם הסדר בין הצדדים.

ז. ניהול הליך הבוררות

- 36. סדרי דין:** הבורר יפעל בניהול הבוררות בדרך שתראה לו הטובה והיעילה ביותר לשם ניהול ההליך. הבוררות לא תתנהל על פי תקנות סדר הדין האזרחי החלות על בתי משפט הדנים בהליכים אזרחיים בישראל באותה עת, אלא אם הוסכם אחרת במפורש ובכתב בין הצדדים.
- 37. ראיות:** הבורר יפעל בדרך שתראה לו הטובה והיעילה ביותר לשם ניהול ההליך. הבוררות לא תתנהל על פי דיני הראיות החלים על הליכים אזרחיים בבתי המשפט בישראל, אלא אם כן הוסכם אחרת במפורש ובכתב בין הצדדים.
- 38. הדין המהותי:** הבורר יהיה קשור בהוראות הדין המהותי, אלא אם כן הוסכם אחרת במפורש ובכתב בין הצדדים.
- 39. סודיות הליך הבוררות:** הצדדים להליך הבוררות וכן הבורר בהליך מתחייבים לשמור בסודיות את דיוני הבוררות, הפרוטוקולים והמסמכים שהוגשו והוכנו לצורך הליך הבוררות. אין באמור כדי למנוע את הצגת פסק הבוררות או מסמכים שהוגשו במסגרת ההליך בהתאם להוראות כל דין.
- 40.** ישיבות הבוררות תתועדנה בפרוטוקול מוקלד או מוקלט, בתיאום עם הבורר. הצדדים יישאו בעלות התייעוד והתמלול כאמור לעיל.
- 41.** דיוני הבוררות יתקיימו במשרדי המשכן. הבורר רשאי לערוך ביקור במקום הקשור בפלוגתא מושא הבוררות, לפי שיקול דעתו, כחלק מהליך הבוררות, ובלבד שיקבע זאת בהחלטה מנומקת לאחר שנתן לצדדים הזדמנות לטעון לעניין זה. ביקור כאמור יתועד על ידי הבורר או מי מטעמו על פי הוראותיו. התייעוד יכלול רישום של מקום הביקור, מועדו, זהות הנוכחים, האובייקטים שהוצגו בפני הבורר ושאלות שהועלו, הערות או תשובות שנשמעו, תיעוד חזותי וכל מה שהבורר ימצא לנכון. התייעוד יכלול בפרוטוקולים של דיוני הבוררות, והצדדים ובאי כוחם יזמנו להיות נוכחים בו, כמו בכל דיון בבוררות.
- 42.** הבורר רשאי להורות על זימון עדים.
- 43.** הבורר רשאי לפסוק שכרו של עד לרבות עד מומחה ככל שהתבקש לעשות כן וכן לקבוע מי מהצדדים יישא בתשלום השכר.
- 44.** ניתן לקיים הליכים באמצעות היוועדות חזותית באופנים הבאים:
- 44.1** צד המבקש לקיים הליך מן ההליכים במתכונת של היוועדות חזותית באמצעות וידאו קונפרנס או ZOOM או פלטפורמה וירטואלית אחרת (להלן: "היוועדות חזותית"), יגיש לבורר בקשה מנומקת בכתב, בצירוף עמדתו של הצד שכנגד. הבורר ייתן את החלטתו לצדדים, והמשכן יפעל בהתאם.
- 44.2** נוסף לאמור בסעיף זה לעיל, הבורר רשאי להורות - מטעמים שיירשמו - על קיום הליך מההליכים במתכונת של היוועדות חזותית.
- 44.3** התנהל הליך, כולו או מקצתו, בהיוועדות חזותית, יחולו כללי המשכן להיוועדות חזותית כפי שיהיו בתוקף באותה עת ויימסרו לצדדים. בכל מקרה, כל ישיבה המתנהלת בהיוועדות חזותית תוקלט ותתומלל, והתמליל יהיה בגדר פרוטוקול של אותה ישיבת בוררות לכל דבר ועניין.
- 45.** הוגשה בקשה לדחיית מועד דיון ומצא הבורר שבקשה זו מוצדקת, רשאי הבורר לדחות את הדיון מטעמים שיירשמו. בנוסף, רשאי הבורר אם מצא לכך הצדקה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לחייב בהוצאות את הצד שביקש את הדחייה. כן רשאי הבורר, אם מצא לנכון לעשות כן, להורות כי תשלום ההוצאות בפועל יהא תנאי לדחיית הדיון.
- 46.** הבורר רשאי להאריך כל מועד שנקבע על ידיו לביצוע כל פעולה, מטעמים שיירשמו, ורשאי הוא להתנות את ההארכה בתשלום הוצאות לצד שכנגד.
- 47.** עם סיום שמיעת הראיות, יקבע הבורר מועד להשמעת סיכומים בעל-פה, שלא יעלה על 21 ימים מהמועד האחרון שבו נשמעו ראיות. הבורר רשאי לאשר - מנימוקים שיירשמו - הגשת סיכומים בכתב, ובלבד שסך כל המועדים להגשתם, לרבות סיכומי תשובה אם הגשתם תותר בהחלטה של הבורר, לא יעלה על 45 ימים ממועד ישיבת ההוכחות האחרונה, אלא אם כן קבע הבורר, לבקשת הצדדים, מועד מאוחר יותר.

48. נקבע מועד לדיון והודעה מתאימה עליו נמסרה לצדדים, וצד מהצדדים לא התייצב, רשאי הבורר - לבקשת הצד שכנגד - להורות על מתן פסק בוררות נגד הצד שלא התייצב על פי כתב הטענות של מי שהתייצב, ובלבד שהצד שהתייצב וביקש כי יינתן פסק בוררות כאמור הוכיח את העובדות שנטל הוכחתן מוטל עליו. לא התייצב איש מהצדדים למרות שהודעה מתאימה נמסרה להם, רשאי הבורר להורות על מחיקת כל תביעה שהוגשה בהליכי הבוררות. בגדר האמור לעיל, יכלול הבורר גם הוראות בדבר הוצאות הבוררות ובדבר שכר טרחת עורכי דינם של הצדדים, אם ימצא לנכון לעשות כן. הבוררות. בגדר האמור לעיל, יכלול הבורר גם הוראות בדבר הוצאות הבוררות ובדבר שכר טרחת עורכי דינם של הצדדים, אם ימצא לנכון לעשות כן.

49. לא שילם צד מהצדדים לבוררות את חלקו בשכר הבוררות ובהוצאות ניהולה, לפי חיוב שנשלח לו על ידי המשכן וחלף המועד שבו היה עליו לבצע את התשלום ולא תיקן אותו צד את מחדלו בתוך פרק זמן שקצב הבורר לשם כך בהחלטה שנתן בעניין - יראו אותו כמי שלא התייצב לדיון, ויחולו הוראות כללים אלה 48 דלעיל.

50. בקשה לסעד זמני תוגש כדלקמן:

50.1 בקשה לסעד זמני תוגש בצירוף תצהיר, או תצהירים, לאימות העובדות הכלולות בה ובצירוף כל המסמכים הרלוונטיים.

50.2 לבורר נתונה הסמכות ליתן כל סעד זמני שיתבקש ושהבורר ימצא כי נכון לתתו בנסיבות העניין לאחר שישקול את כל השיקולים הנוגעים לעניין וינמק את החלטתו. במקרים שבהם לדעת הבורר יש דחיפות מיוחדת למתן החלטה בסעד הזמני, ייתן הבורר את החלטתו בבקשה לסעד זמני ללא נימוקים וייתן את נימוקיו עד 5 ימי עסקים לאחר מכן.

50.3 הבורר יהיה רשאי לתת סעד זמני במעמד צד אחד ובלבד שיקבע בהחלטה כזו מועדים להגשת תגובה ולקיום דיון בבקשה לסעד האמור במעמד הצדדים.

51. למרות האמור לעיל, רשאי הבורר להודיע לצדדים (או למבקש, אם התבקש סעד זמני במעמד צד אחד) בהחלטה כי לדעתו ראוי שהסעד הזמני יתבקש ישירות מבית המשפט המוסמך לפי סעיף 16 לחוק הבוררות. במקרה של סעד זמני שביצעו מצריך או מחייב מעורבות של רשות או של צד שלישי כלשהו, אם הבורר ימצא לנכון לדון בו (ולא להפנות את הצדדים ישירות לבית המשפט המוסמך כאמור לעיל) ולהורות כי הצד יינתן, יפנה מבקש הצד לבית המשפט המוסמך לפי סעיף 16 לחוק הבוררות בבקשה מתאימה לצורך ביצוע צו והחלטתו לפי המקרה, על רשות או על גורם כלשהו שאינו צד לבוררות (כפוף, כמובן, להחלטתו של בית המשפט המוסמך בנדון), ואולם הסעד הזמני יחייב את הצדדים לבוררות מרגע שניתן.

52. הבורר רשאי להורות לצדדים לעשות כל דבר הכרוך בניהול הבוררות, כפי שרשאי היה לעשות בית המשפט בתובענה שהוגשה לפניו. ניתן על ידי הבורר צו כפי סמכותו כאמור בכללים לעיל, ימלא הצד שנגדו ניתן הצו את האמור בו כלשונו. ככל שצד לא קיים את הוראת הבורר, יחליט הבורר כיצד לפעול לרבות לראות את אותו צד כמי שלא התייצב לדיון ויחולו הוראות כללים אלה לעיל. האמור לעיל יחול על החלטה של הבורר גם אם התבקשה בנדון, מכל טעם שהוא, החלטה נוספת של בית המשפט המוסמך לפי חוק הבוררות, וכן כאשר בית המשפט אישר את החלטת הבורר. אם החלטת הבורר אושרה על ידי בית המשפט תוך הכנסת שינויים בה - יחול האמור לעיל על ההחלטה כפי ששונתה על ידי בית המשפט.

53. כל החלטה שנתן בורר במעמד צד אחד, לרבות במקרה של אי התייצבות או במקרה שדין אי התייצבות כאמור בכללים אלה, יהיה הבורר רשאי לבטלה. הבורר רשאי לבטל את ההחלטה או לשנותה כאמור אף ללא תנאי אם תוגש לו בקשה מתאימה ולאחר שנתן לכל הצדדים הזדמנות לטעון לעניין זה. בקשה כאמור תוגש לא יאוחר מ-14 ימים לאחר מסירת הפסק או ההחלטה נושא בקשת הביטול. הבורר רשאי להאריך מועד זה מטעמים מיוחדים שיירשמו ולאחר שנתן לכל בעלי הדין הזדמנות לטעון לעניין הארכה כאמור.

54. עם סיום הבוררות ייתן הבורר פסק בוררות מנומק והוא רשאי לכלול בו כל סעד שהתבקש, לרבות צו עשה, צו אל תעשה, סעד כספי וכן חיוב בגין הפרשי הצמדה וריבית. בפסק הבוררות יכריע הבורר בשאלת הוצאות ההליך ויקבע את החיוב בגין שכר טרחת עורך דין, אם ימצא לנכון לחייב צד מהצדדים בתשלום.

55. בהעדר החלטה של הבורר המורה אחרת, כל צד יישא בהוצאות שכר טרחת עורך דין, והצדדים יישאו בהוצאות הבוררות המשולמות למשכן בחלקים שווים.

56. בכל שלב משלבי הבוררות ולבקשת צד מהצדדים, רשאי הבורר להורות לבעל דין על הפקדת ערובה או עירבון מהסוג ובסכום שעליהם יורה, להבטחת הוצאותיו של הצד שכנגד.

57. פסק הבוררות יומצא לצדדים בסמוך לאחר נתינתו בכפוף לתשלום מלוא עלות הבוררות למשכן טרם ההמצאה.

ח. ערעור

58. ערעור על פסק בוררות ייעשה באופן הבא:

58.1 ערעור יוגש במועד הקבוע בהסכם הבוררות, ובהעדר הסכמה יוגש תוך 45 ימים מיום שפסק הבוררות הומצא לבעלי הדין.

58.2 ערעור יתברר בפני הבורר או ההרכב שנקבע על ידי הצדדים מראש כערכאת הערעור. בהעדר הסכמה מראש בין הצדדים או שהבורר או ההרכב המוסכם אינם זמינים, או שלא נתנו הסכמתם לשבת בדין בערעור, יידברו הצדדים בסיוע המשכן לאיתור בורר או הרכב המוסכם על ידי הצדדים. ככל שלא הגיעו הצדדים להסכמה בתוך 30 יום ממועד המצאת פסק הבוררות לצדדים רשאי כל אחד מהצדדים להגיש לבית המשפט בקשה למינוי בורר או הרכב בוררים לשם דיון בערעור.

58.3 בהודעת הערעור יפרט הצד המערער בתמצית את נימוקיו וטענותיו ויצרף אליה את פסק הבוררות בלבד. בעלי הדין האחרים יגישו תגובה מנומקת לערעור בתוך שלושים ימים מיום שהומצא להם הערעור; המערער רשאי להגיש תגובה לתשובה בתוך 15 ימים מיום המצאתה. כל טענה שנטענה בתשובה לערעור תיחשב כמוכחשת על ידי המערער גם ללא הגשת תגובה לתשובה מטעמו.

58.4 הוגש ערעור, רשאים בעלי הדין האחרים להגיש ערעור שכנגד בתוך 30 ימים מיום שהומצא להם הערעור. בעלי הדין האחרים רשאים להגיש תגובה מנומקת לערעור שכנגד בתוך 15 ימים מיום שהומצא להם הערעור שכנגד.

59. בהסכם הבוררות יקבעו הצדדים את מספר הבוררים המוסכם בערכאת הערעור. הוסכם על קיום הליך ערעור אך לא הוסכם על מספר הבוררים במותב, יישמע הערעור בפני בורר אחד.

60. על מינוי בורר לערכאת הערעור והחלפתו יחולו הכללים שבפרקים ב' ו-ג' דלעיל. נקבע מותב בן שלושה בוררים או יותר לכהן כערכאת הערעור, יחולו הוראות כללים אלה המתייחסים לניהול הבוררות על ידי ההרכב בוררים.

61. בערעור ובערעור שכנגד ייקבע מועד לדיון שיהיה לא יאוחר מ-30 ימים מחלוף המועד להגשת כתב הטענות האחרון לפי כללים אלה (לרבות בערעור שכנגד ככל שהוגש) במועד זה, יורה הבורר או המותב לפי המקרה, על סדר ואופן השמעת הטיעונים בערעור.

62. הבורר או המותב היושבים בערעור רשאים ליתן הוראות בדבר הגשת עיקרי טיעון ותיק מוצגים, אם מצאו לנכון להורות על הגשתם.

63. הבוררים בערכאת הערעור לא ישמעו עדויות ולא יקבלו ראיות, למעט במקרים שבהם תותר הבאתן מטעמים מיוחדים שיירשמו.

64. במקרה שיתנהל הערעור לפני מותב בן שלושה בוררים או יותר, תהיה ההכרעה על פי דעת הרוב. נחלקו הדעות באופן שבו אין דעת רוב, תהיה ההכרעה על פי דעת יו"ר ההרכב.

בהעדר הסכמה אחרת של הצדדים, כיו"ר ההרכב יחשב מי שמילא את התפקיד השיפוטי הבכיר ביותר מבין בוררי המותב ובמקרה שההרכב כולל יותר מבורר אחד כאמור לעיל, יכהן כיו"ר, בעל הוותק השיפוטי הבכיר הרב יותר.

65. ערכאת הערעור רשאית לקיים את פסק הבוררות, לבטלו, לשנותו וכן ליתן כל סעד שתמצא לצודק ולנכון להעניקו. ערכאת הערעור רשאית לקיים את פסק הבוררות בין מטעמיה של הערכאה הראשונה ובין מטעמיה שלה. היא רשאית גם לדחות את הערעור (ולאשר את פסק הבוררות), אף אם מצאה שנפלה טעות בפסק הבוררות, ובלבד שלא נגרם לצד המערער עיוות דין בשל אותה טעות. ערכאת הערעור תכריע גם בשאלת הוצאות ההליך שלפניה, לרבות הטלת שכרה על צד מהצדדים.

66. הוגשה בקשה להוספת ראייה בערעור, תידון הבקשה כחלק מהדיון בערעור בלא צורך בהחלטה נפרדת, אלא אם כן הורתה ערכאת הערעור אחרת.

67. פסק הבוררות של ערכאת הערעור יינתן בתוך 30 ימים מיום סיום הבאת הטיעונים בערעור, לרבות טיעונים בעל פה ככל שיש כאלה.

68. ערכאת הערעור תנמק את פסק הבוררות הניתן על ידיה.

69. פסק הבוררות של ערכאת הערעור יומצא לצדדים בסמוך לאחר נתינתו בכפוף לתשלום מלוא עלות הבוררות למשכן טרם ההמצאה.

ט. מועדים

70. מועד ההודעה מטעם המשכן לפיה פסק הבוררות מוכן, ייחשב כמועד סיום הבוררות או הערעור לפי המקרה.

71. מועד מתן פסק הבוררות לפי כללים אלה ניתן להארכה על ידי הבורר בהחלטה ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

י. שכר הבוררות והוצאות, המצאה, הוראות כלליות

72. לפני תחילת הבוררות או בסמוך לאחר מכן, יאשרו הצדדים בכתב, במסמך שייערך על ידי המשכן לבוררות ויועבר אליהם, כי ידוע להם מהו שכר הבוררות בהתאם לנהוג במשכן אותה עת, ויתחייבו לשלמו כאמור בכללים אלה.

73. התשלום בעבור שכר הבוררות ייגבה מהצדדים על בסיס חודשי וישולם למשכן לבוררות מיד עם קבלת החשבון.

74. התשלום ייעשה על בסיס מזומן בלבד ולא תינתן פריסת תשלומים.

75. המשכן יגבה מכל צד מהצדדים דמי פתיחת הליך, ששיעורם יעודכן מעת לעת ויימסר לצדדים במועד ההתקשרות. סכום זה ייגבה באופן חד פעמי וישולם ביחד עם התשלום הראשון שייעשה על ידי הצדדים.

76. הוצאות נוספות ככל שתהיינה תתווספנה לחשבון החודשי שישלח לצדדים, בתוספת פירוט בגין אותן הוצאות.

77. הקלדת פרוטוקול, הקלדת פסק בורר, ביצוע הקלטות, תמלול הקלטות, שירותי הגהה ושכר עוזר משפטי, במידת הצורך, יתווספו לחשבון הסופי שיוגש לצדדים על ידי המשכן.

78. הוגשה בקשה לביטול מועד דיון בהתראה של 72 שעות לפני הדיון או פחות מכך, יחויבו הצדדים לשאת בעלות של 3 שעות הבורר, בעלות שירותי התייעוד שבוטלו ובעלות חדר הדיונים שהוקצה לטובת הישיבה באותו המועד. הבורר רשאי - לפי שיקול דעתו - להורות כי בחיוב האמור יישא רק הצד שהגיש את בקשת הדחייה.

79. הוגשה בקשה לביטול או לדחייה של דיון מטעם צד אחד ללא הסכמתו של הצד האחר, יישא רק הצד המבקש בעלויות הכרוכות בביטול, אלא אם כן הורה הבורר אחרת.

80. חובתו של צד לשלם את חלקו בעלות הבוררות, לרבות הוצאות לפי כללים אלה, תעמוד בעינה גם אם - מסיבה כלשהי - לא יינקטו כלפיו הצעדים הקבועים בכללים אלה. המשכן יהיה רשאי לנקוט כל פעולה לפי כל דין על מנת לגבות את המגיע לו מבעל דין כאמור, ובלבד שלא ייפרע אלא פעם אחת.

- 81.** על אף האמור לעיל רשאי הצד שכנגד לשאת בחלקו של צד שנמנע מתשלום ההוצאות, ובפסק הבוררות יתייחסו הבורר או המותב, לפי העניין, לנושא זה בהתאם להוראות חוק הבוררות.
- 82.** אם יש לדעת המשכן חשש כי הצדדים לבוררות או מי מהם לא ישלמו בעבור פסק הבורר או את עלות הבוררות במלואה, רשאי המשכן - וכן רשאי הבורר - לדרוש מהצדדים או ממי מהם, לפי המקרה, להפקיד ערובה להבטחת תשלום חלקו בעלות הבוררות, כולה או מקצתה.
- 83.** הבורר (או המותב, לפי העניין) רשאי לעכב את דיוני הבוררות או את מתן הפסק או את העברתו לבעלי הדין, לפי העניין, במקרה שמלוא שכר הבוררות (כולל ההוצאות לפי כללים אלה) טרם שולם.
- 84.** כתבי טענות, כתבי בי-דין אחרים, ומסמכים שעל בעלי הדין להעביר ישירות זה לזה, שנשלחו בדואר אלקטרוני ישירות לכתובת הדואר האלקטרוני של באי כוחו של כל בעל דין, ולדואר האלקטרוני של מזכירות המשכן, לפי העניין, ייחשבו כמסמכים שנמסרו והומצאו ובלבד שהקבצים המצורפים להודעת הדואר האלקטרוני כאמור יהיו תקינים וניתנים לקריאה. הבורר רשאי להורות כי מסמכים שיש להמציא למשכן יועברו, נוסף לאמור לעיל, גם בעותק קשיח.
- 85.** החלטה או פסק בוררות שנשלחו על ידי מזכירות המשכן בדואר אלקטרוני לכתובת הדואר האלקטרוני של בא כוח של כל בעל דין, ייחשבו לכל דבר ועניין כהחלטה או פסק בורר שהומצאו כדין.
- 86.** הבורר (או המותב, לפי העניין) יהיה רשאי לסטות מכללים אלה לפי שיקול דעתו ובלבד שיפעל בדרך שאינה פוגעת בזכות בעלי הדין להזדמנות נאותה להעלאת טיעוניהם ולהבאת ראיותיהם בבוררות.

